

คำนำ

ในขณะที่จังหวัดจันทบุรี ภูมิใจกับการเป็นครัวโลก เป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ผลผลิตผลไม้มีน้ำหนักจากจังหวัดจันทบุรีเดินทางไปยังส่วนต่างๆ ทุกมุมโลก ผลผลิตเหล่านั้นเป็นความมั่งคั่งที่คุ้มค่า ต่อการทุ่มเทแรงใจและร่างกายของพ่อค้าแม่ค้าที่พยายามขนส่ง และจำหน่ายในช่วงนั้น เมื่อหันกลับมามองชาวสวนผลไม้ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในเรื่องนี้ กลับพบแต่ความยากลำบากสารพัดปัญหาในการทำสวน จากผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดิน จากบทบาทนักคิดและนักพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร เช่น ตะกร้อเก็บมังคุด ปุยดินเผา จากบทบาทนักนิเวศวิทยาและนักอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การใช้ธรรมชาติรักษาธรรมชาติจากการทำสวนแบบดั้งเดิม จากบทบาทนักบริหารจัดการ เช่น วิธีการจัดการน้ำร่อง ดูแลจัดการฟุ้งตนเองได้เรื่องอาหารและปัจจัยการผลิต มาเป็น ผู้รับจ้างผลิตผลไม้เท่านั้น ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่สามารถควบคุมบริหารจัดการการผลิตได้ และสุดท้ายความเป็นเจ้าของที่ดินก็หลุดมือ ภาระหนี้สินซึ่งเป็นแขกที่ไม่ได้รับเชิญก็มาเยือน ตำบลตะปอน ก็เป็นชุมชนหนึ่งที่อยู่ในวังวนข้างต้น เหมือนเช่นชุมชนอื่นๆ จึงพยายามหาทางออกของปัญหาเหล่านี้ให้กับตนเอง ดังนั้นแกนนำชุมชนตะปอนจึงได้ปรึกษาหารือกันหาทางออก พร้อมกันนั้นได้พยายามหาแนวร่วม หรือตัวช่วยในการหาทางออกร่วมกัน เป็นจังหวะเดียวกับ ผศ. ไพโรจน์ แสงจันทร์ ผู้ประสานงาน สกว.ภาคตะวันออกได้เข้ามาพูดคุยถึงกระบวนการหาทางออก โดยการวิจัยโดยชุมชน ชุมชนจึงเห็นว่ากระบวนการนี้น่าจะเป็นหนึ่งในแนวทางที่ช่วยให้เราค้นหาทางออกของเราเองได้ จึงได้ร่วมพัฒนาโจทย์และได้รับการสนับสนุนงบประมาณและเสริมหนุนกระบวนการ จาก สกว. ในที่สุด

ทีมวิจัยใคร่ขอขอบคุณ สกว. ศูนย์ประสานงานภาคตะวันออก ที่สนับสนุนงบประมาณและเป็นพี่เลี้ยง พร้อมทั้งกำลังใจยามเมื่อเราท้อ และขอบคุณผู้ที่สนับสนุนข้อมูลด้านต่างๆ ให้กับทีมวิจัย กล่าวคือ เจ้าอาวาสวัดตะปอนน้อยและพระสมุห์ธงชัย สนับสนุนประวัติการก่อตั้งวัดและโบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ ของวัด สถานีนอมน้ำตำบลตะปอนสนับสนุนข้อมูลสาธารณสุขในชุมชน ผู้อำนวยการและคณาจารย์โรงเรียนวัดตะปอนน้อยผู้สนับสนุนความรู้เรื่องหลักสูตรท้องถิ่นการชักชวนเกี่ยวเกี่ยวพระบาท นายก อบต. ตะปอนและสมาชิกอบต.ตะปอนทุกท่านที่สนับสนุนข้อมูลพื้นฐานตำบลตะปอน กำนันและผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่ที่อำนวยความสะดวกให้ทีมวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งชี้แนะเรื่องราวต่างๆ สุดท้ายขอขอบคุณชาวสวนตะปอนผู้ให้ข้อมูลและชี้แนะเรื่องราวต่างๆ กับทีมวิจัย

เอกสารฉบับนี้ เป็นการรวบรวมข้อมูล เรื่องราว ความเป็นมา สถานการณ์ปัญหาและรูปแบบทางออกของชาวสวนตำบลตะปอน ในการทำเกษตรชีวภาพ เพื่อหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิต และปลอดภัยต่อสุขภาพของชาวสวน ทีมวิจัยหวังว่าเอกสารนี้คงเป็นประโยชน์ต่อชาวสวนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการลดต้นทุนการผลิต และแก้ปัญหาเรื่องสุขภาพของชาวสวนต่อไป

ไพเราะ ศิริกรและคณะ

30 ธันวาคม 2549